

Iraakse paradoxen

1 juli 2004

Eén juli. Dit had de eerste dag moeten worden van het nieuwe soevereine Irak. Helaas. Irak levert elke dag zijn portie paradoxale berichten op die het erg moeilijk maakt om te voorspellen welke lot dit land de komende maanden te wachten staat. Maar goed ziet het er alvast niet uit.

Neem nu de berichten van vandaag, 1 juli. De *Washington Post* meldt dat de bevolking van Bagdad niets onverlet laat om te tonen dat het niet akkoord gaat met de gruweldaden van sommige rebellen. Gijzelnemingen en onthoofdingen liggen niet in onze traditie, zo citeert de krant een schoenverkoper in de straten van de hoofdstad, en diens klant voegde eraan toe: als de opstandelingen iets willen doen, dat ze dan op de buitenlandse soldaten gaan jagen, niet op burgers.

Dezelfde teneur blijkt uit een oproep van een groep Soennitische schriftgeleerden en *ulema's*. Aanvallen op de Amerikaanse bezetter, daar is niets verkeerd aan, schrijven ze. Maar aanslagen waarbij honderden Iraakse burgers het leven laten, druisen in tegen alle islamitische principes.

Dat waren eigenlijk twee positieve berichten. De Soennitische gemeenschap, waar de rebellen in hoofdzaak vandaan komen, laat verstaan dat ze niet opgezet is met de handelswijze van de meest extreme rebellen, die veelal een buitenlandse nationaliteit zouden bezitten (de Jordaniër al-Zarqawi wordt dikwijls vermeld als hun belangrijkste leider). Zelfs de meest rabiate anti-Amerikaanse Soennieten wensen geen kanonnenvlees te zijn onder bevel van buitenlandse fanatici. Het is trouwens al enige tijd geweten dat al-Zarqawi de Iraakse Soennieten maar lauw vindt en daarom tot tweemaal toe de hulp heeft ingeroepen van al-Qaeda om verse verse rekruten te leveren – maar telkens zonder resultaat. De reacties van de Bagdadse straat en van de Soennitische elite laten dus vermoeden dat de buitenlandse extremisten het alsmar moeilijker gaan krijgen om nog zelfmoordkandidaten te ronselen en hun reeks dodelijke aanslagen voort te zetten.

Maar dan de negatieve berichten. De *Washington Post* van 1 juli meldt tezelfdertijd dat het Amerikaanse leger voor het eerst sinds Vietnam weer overgaat tot verplichte wederoproeping van duizenden reservisten, omdat het almaar moeilijker heeft om hun troepenbestand in Irak (en Afghanistan) op peil te houden. Sommige columnisten pleitten zelfs voor de herinvoering van de dienstplicht. Voeg daarbij de recente berichten dat de nieuwe Amerikaanse ambassade in Bagdad met zowat 1700 medewerkers de grootste ambassade ter wereld zal worden, dat 150 Amerikaanse adviseurs nog enige tijd in de Iraakse ministeries blijven rondhangen en dat Paul Bremer, net voor zijn haastig vertrek, nog een reeks sleutelfiguren heeft benoemd in de Iraakse administratie en een reeks richtlijnen heeft vastgelegd, die ook na de machtsoverdracht van kracht blijven. De Amerikanen zijn dus blijkbaar nog niet van plan om Irak snel op eigen benen te laten wandelen. Zij hebben alles in het werk gesteld om nog lang aan de touwtjes te blijven trekken.

Voeg al die berichten nu samen: hoe langer de Verenigde Staten in Irak blijven, hoe langer de guerrilla zal blijven aanslepen. De eigen Amerikaanse opiniepeilingen in Irak hebben immers de afgelopen maanden het beeld over wie die rebellen eigenlijk wel zijn, scherper gesteld. Het gaat niet langer om voormalige Baathisten of buitenlandse islamistische militanten. De rebellie heeft sinds november vorig jaar steeds meer het karakter gekregen van een nationale opstand tegen een buitenlandse bezetter en zijn falend beleid. Tegen zulk een opstand is geen kruid gewassen. Dat weten de Fransen sinds Algerije, de Amerikanen sinds Vietnam en de Russen sinds Afghanistan.

Het ergste wat de nieuwe Iraakse overgangsregering kan overkomen, is dat zij in de ogen van de doorsnee Iraakees als een marionettenregering wordt aangezien. Om te overleven moet zij zich dus distantiëren van de Verenigde Staten. Maar hoe kan een regering zich nu distantiëren van een 'voormalige bezetter' die 140.000 troepen op haar grondgebied blijft opstellen (en waarover zij zo goed als niets te zeggen heeft), die de vinger aan de geldbeugel blijft houden, die blijkbaar van plan is

een zware stempel te blijven drukken op de gang van zaken en die in her verleden nooit echt blijkt heeft gegeven van diplomatieke en politieke finesses in delicate situaties?

Die regering zal het bovendien de komende maanden bovendien erg moeilijk hebben om de tikkende tijdbom van de Koerdisch-sji'ietsche spanning te ontmantelen, de torenhoge werkloosheid terug te dringen, water en elektriciteit te herstellen – allemaal vitale opdrachten waar haar geloofwaardigheid en populariteit in de ogen van de Iraakse bevolking van afhangt.

Het is nog niet voor morgen dat het dagelijkse leven van de Iraakse burger ten goede zal veranderen en hij in alle rust zal kunnen genieten van de nieuwe democratie die hij gekregen heeft.

www.rikcoolsaet.be